

KARTA PRZEDMIOTU

Cykl kształcenia od roku akademickiego: 2025/2026

I. Dane podstawowe

Nazwa przedmiotu	Socjologia
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Sociology
Kierunek studiów	Pielęgniarstwo
Poziom studiów (I, II, jednolite magisterskie)	I
Forma studiów (stacjonarne, niestacjonarne)	stacjonarne
Dyscyplina	nauki o zdrowiu, nauki socjologiczne
Język wykładowy	język polski

Koordynator przedmiotu	dr hab. Monika Dorota Adamczyk, prof. KUL
------------------------	---

Forma zajęć (<i>katalog zamknięty ze słownika</i>)	Liczba godzin	semestr	Punkty ECTS
wykład	10	I	1
ćwiczenia	10	I	
samokształcenie	10	I	

Wymagania wstępne	
-------------------	--

II. Cele kształcenia dla przedmiotu

1. Celem wykładu jest zapoznanie studentów z podstawowymi pojęciami, teoriami i zjawiskami socjologicznymi, a także rozwinięcie umiejętności analizy współczesnych procesów społecznych w kontekście zdrowia, rodziny i społeczności lokalnych.
2. Celem ćwiczeń jest wykształcenie umiejętności rozpoznawania i interpretowania zjawisk społecznych wpływających na funkcjonowanie jednostki i zbiorowości w społeczeństwie oraz ich znaczenia dla praktyki zawodowej pielęgniarki.

III. Efekty uczenia się dla przedmiotu wraz z odniesieniem do efektów kierunkowych

Symbol	Opis efektu przedmiotowego	Odniesienie do efektu kierunkowego
W zakresie WIEDZY absolwent zna i rozumie:		
W_01	pojęcia oraz zasady funkcjonowania rodziny, grupy, organizacji, instytucji, populacji, społeczności i ekosystemu;	B.W12.
W_02	wybrane obszary odrębności kulturowych i religijnych;	B.W13.
W_03	zakres interakcji społecznej i proces socjalizacji oraz działanie lokalnych społeczności i ekosystemu;	B.W14.
W_04	pojęcia dewiacji i zaburzenia, ze szczególnym uwzględnieniem patologii dziecięcej;	B.W15.
W_05	zjawisko dyskryminacji społecznej, kulturowej, etnicznej oraz ze względu na płeć i wiek;	B.W16.
W_06	aktualne i prognozowane zmiany społeczne wpływające na funkcjonowanie systemu ochrony zdrowia oraz warunki wykonywania zawodu pielęgniarki;	B.W17.
W_07	postawy społeczne wobec zdrowia i systemu ochrony zdrowia;	B.W18.

W zakresie UMIEJĘTNOŚCI absolwent potrafi:		
U_01	proponować działania zapobiegające dyskryminacji, rasizmowi i dysfunkcjonalnościom w różnych grupach społecznych w oparciu o zasady humanizmu;	B.U10.
U_02	diagnozować czynniki wpływające na sytuację zdrowotną jednostki w obrębie rodziny i społeczności lokalnej.	B.U11.

IV. Opis przedmiotu/ treści programowe

Wykład:

1. Podstawy życia społecznego – człowiek jako istota społeczna; znaczenie interakcji, współdziałania i przynależności społecznej.
2. Wiedza potoczna a wiedza socjologiczna – epistemologiczne podstawy socjologii jako nauki empiryczno-teoretycznej.
3. Zjawiska społeczne i ich typologie – analiza podstawowych kategorii socjologicznych: osobowość społeczna, styczność, interakcja, stosunki społeczne, grupy i procesy społeczne.
4. Społeczeństwo jako przedmiot badań socjologicznych – klasyczne i współczesne ujęcia struktury społecznej.
5. Więź społeczna i jej funkcje – mechanizmy powstawania więzi, typy więzi (pierwotne, wtórne) i ich znaczenie dla integracji społecznej.
6. Zbiorowości społeczne – typologie zbiorowości w socjologii klasycznej i współczesnej; zbiorowość a grupa społeczna.
7. Grupy społeczne i ich dynamika – podstawowe zagadnienia mikrosocjologiczne, funkcje grup, struktura i mechanizmy kontroli społecznej.
8. Proces socjalizacji – jednostka w społeczeństwie, społeczeństwo w jednostce; socjalizacja pierwotna, wtórna, resocjalizacja.
9. Struktura społeczna – zjawiska stratyfikacji i mobilności społecznej; relacje międzygeneracyjne i ich przemiany.
10. Kultura jako obszar zainteresowań socjologii – definicje, komponenty, funkcje i transmisja kultury.
11. Wybrane teorie socjologiczne – strukturalny funkcjonalizm, interakcjonizm symboliczny, teoria działania społecznego (Parsons, Goffman, Weber).
12. Zjawiska dewiacyjne i patologie społeczne – teorie dewiacji, normatywność, anomia i mechanizmy kontroli społecznej.

Ćwiczenia:

1. Działania społeczne i interakcje – klasyfikacja działań społecznych (Weber), typy

i struktury interakcji, sieci społeczne.

2. Socjalizacja i kontrola społeczna – socjalizacja pierwotna, wtórna, odwrócona, procesy resocjalizacyjne; mechanizmy kontroli formalnej i nieformalnej.
3. Dewiacja, przestępczość i patologia społeczna – ujęcia biologiczne, psychologiczne i socjologiczne; etykietowanie społeczne, teoria zróżnicowanych powiązań.
4. Rodzina jako instytucja społeczna – ewolucja form życia rodzinnego, małżeństwa i rozwody, przemoc domowa, funkcje i wartości rodzinne.
5. Przemiany demograficzne w Polsce – zmiany współczynnika dzietności, trwania życia, struktury wieku, procesy starzenia się, wyzwania społeczne i systemowe.
6. Socjologia zdrowia i choroby – zdrowie i choroba jako konstrukty społeczne, społeczne uwarunkowania zdrowia, rola instytucji ochrony zdrowia.

Samokształcenie:

W ramach samokształcenia student przygotowuje się do zaliczenia kolokwium oraz opracowuje prezentację multimedialną, realizując następujące zadania:

1. Analiza literatury przedmiotu – zapoznaje się z wybranymi tekstami źródłowymi oraz opracowaniami dotyczącymi kluczowych pojęć socjologicznych, takich jak: społeczeństwo, grupa społeczna, proces socjalizacji, dewiacja, zdrowie jako konstrukt społeczny.
2. Interpretacja danych statystycznych – analizuje aktualne dane demograficzne i społeczne (np. GUS, Eurostat), identyfikując główne kierunki przemian społecznych w Polsce i Europie oraz ich konsekwencje dla systemu opieki zdrowotnej i relacji społecznych.
3. Krytyczna obserwacja zjawisk społecznych – śledzi wybrane problemy społeczne obecne w mediach tradycyjnych i społecznościowych (takie jak: dezinformacja, stereotypy społeczne, zmiany w strukturze rodziny), dokonując ich analizy w kontekście socjologicznym.
4. Przegląd dokumentów i raportów instytucjonalnych – dokonuje przeglądu aktualnych raportów organizacji pozarządowych i instytucji publicznych (np. WHO, UNICEF, Ministerstwo Zdrowia), koncentrując się na zjawiskach nierówności zdrowotnych i społecznych oraz strategiach ich ograniczania.

V. Metody realizacji i weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody dydaktyczne (lista wyboru)	Metody weryfikacji (lista wyboru)	Sposoby dokumentacji (lista wyboru)
WIEDZA			
W_01	Wykład konwersatoryjny	Zaliczenie pisemne	Ocenione zaliczenie pisemne, protokół
W_02	Wykład konwersatoryjny	Zaliczenie pisemne	Ocenione zaliczenie

			pisemne, protokół
W_03	Wykład konwersatoryjny	Zaliczenie pisemne	Ocenił zaliczenie pisemne, protokół
W_04	Wykład konwersatoryjny	Zaliczenie pisemne	Ocenił zaliczenie pisemne, protokół
W_05	Wykład konwersatoryjny	Zaliczenie pisemne	Ocenił zaliczenie pisemne, protokół
W_06	Wykład konwersatoryjny	Zaliczenie pisemne	Ocenił zaliczenie pisemne, protokół
W_07	Wykład konwersatoryjny	Zaliczenie pisemne	Ocenił zaliczenie pisemne, protokół
UMIEJĘTNOŚCI			
U_01	metoda projektu, design thinking	przygotowanie i prezentacja referatu (prezentacja multimedialna)	Przedstawiona, oceniona, zarchiwizowana prezentacja multimedialna + referat dołączony do prezentacji
U_02	metoda projektu, design thinking	przygotowanie i prezentacja referatu (prezentacja multimedialna)	Przedstawiona, oceniona, zarchiwizowana prezentacja multimedialna + referat dołączony do prezentacji

VI. Kryteria oceny, wagi

Wykład:

Ocena niedostateczna: Student nie jest w stanie zaprezentować podstawowego poziomu wiedzy na temat zagadnień omówionych na wykładzie i opisanych w literaturze obowiązkowej, tj. nie wykazuje dostatecznej wiedzy na sprecyzowane przez egzaminatora pytania/tezy egzaminacyjne.

Ocena dostateczna: Student jest w stanie zaprezentować tylko podstawową wiedzę na temat zagadnień omówionych na wykładzie i opisanych w literaturze obowiązkowej, nie jest jednak w stanie krytycznie uzasadniać stawianych tez.

Ocena dobra: Student jest w stanie zaprezentować wiedzę na temat zagadnień omówionych na wykładzie i opisanych w literaturze obowiązkowej. Student wykazuje jedynie nieliczne braki wiedzy przekazanej na wykładzie; braki te nie odnoszą się do istotnych/podstawowych treści wykładu. Student pogłębił wiedzę zapoznając się ze wskazaną przez wykładowcę literaturę uzupełniającą wyłożone treści.

Ocena bardzo dobra: Student wykazuje pogłębioną wiedzę na temat zagadnień omówionych na wykładzie i opisanych w literaturze obowiązkowej. Student pogłębił wiedzę zapoznając się ze wskazaną przez wykładowcę literaturę uzupełniającą wyłożone treści. O ocenie bardzo dobrej decyduje ponadto: umiejętność sprawnego kojarzenia faktów i łączenia ich w szersze związki, krytycznego uzasadniania, rozumienia przyczyn, rozbieżności i konwergencji omawianych zagadnień, trafność i spójność wypowiedzi.

Dopuszczalne są 2 nieobecności nieusprawiedliwione, każdą kolejną należy odrobić podczas konsultacji.

Końcowe zaliczenie pisemne będzie obejmowało wiedzę uzyskaną na zajęciach w 50% z wystuchania wykładu osoby prowadzącej wykład, a w pozostałych 50% z tekstów źródłowych i opracowań tematycznych omówionych na zajęciach.

Warunki zaliczenia kolokwium:

ocena niedostateczna – uzyskanie poniżej 60% ogólnej punktacji z kolokwium

ocena dostateczna – od 60% pkt.

ocena dostateczna plus – od 70% pkt.

ocena dobra – od 80% pkt.

ocena dobra plus – od 90% pkt.

ocena bardzo dobra - 100 % pkt.

Warunki zaliczenia ćwiczeń

Dopuszczalna jedna nieobecność nieusprawiedliwiona na zajęciach w semestrze, każdą kolejną należy odrobić podczas konsultacji. Zaliczenie na podstawie pisemnego kolokwium obejmującego zagadnienia omawiane na zajęciach.

Warunki zaliczenia kolokwium:

ocena niedostateczna – uzyskanie poniżej 50% ogólnej punktacji z kolokwium

ocena dostateczna – od 50% pkt.

ocena dostateczna plus – od 60% pkt.

ocena dobra – od 70% pkt.

ocena dobra plus – od 80% pkt.

ocena bardzo dobra - od 90% pkt.

Warunki zaliczenia samokształcenia

Przygotowanie referatu i prezentacji multimedialnej na podstawie podanej literatury i przedstawienie jej na ćwiczeniach zgodnie z wymaganiami prowadzącego.

Kryteria oceny prezentacji multimedialnej

Lp.	Kryteria oceny	Punktacja
1.	zgodności treści z tematem	0-2
2.	poprawność terminologiczna i językowa (np. terminologia medyczna, brak błędów stylistycznych, ortograficznych)	0-2
3.	prawidłowy i logiczny układ treści (wstęp, rozwinięcie, zakończenia, konsekwentnie prowadzony wywód, przypisy);	0-2
4.	przydatność praktyczna opracowania (dla pacjenta, opiekuna, w odniesieniu do praktyki zawodowej pielęgniarki)	0-2
5.	Wymogi techniczne opracowania zgodnie z zaleceniem prowadzącego zajęcia	0-2

Punktacja:

2 pkt. - zadanie wykonane całkowicie poprawnie, zgodnie z wymaganiami

1 pkt. – zadanie wykonane poprawnie, z niewielkimi błędami, zgodnie z wymaganiami

0 pkt. – zadanie wykonane niezgodnie z wymaganiami

Zaliczenie samokształcenia od 6 pkt.

VII. Obciążenie pracą studenta

Forma aktywności studenta	Liczba godzin
Liczba godzin kontaktowych z nauczycielem	20
Liczba godzin indywidualnej pracy studenta	10

VIII. Literatura

Literatura podstawowa
<ol style="list-style-type: none"> 1. P. Sztompka, Socjologia. Wykłady o społeczeństwie, Wyd. Znak Kraków, 2021 2. I. Bukraba-Rylska Socjologia. Pytania podstawowe, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa, 2021 3. A. Giddens. Socjologia. Wyd. Naukowe PWN. Warszawa 2012
Literatura uzupełniająca
<ol style="list-style-type: none"> 1. Beata Tobiasz-Adamczyk, Wybrane elementy socjologii zdrowia i choroby, 2000, Wydaw. Uniwersytetu Jagiellońskiego. Kraków 2000. 2. N. Goodman, Wstęp do socjologii, Zys i s-ka, 2009 3. P. Sztompka: Socjologia. Analiza społeczeństwa. Wyd. Znak Kraków 2012